

Витяг з Основного Закону (Конституції) Німеччини

Х. ФІНАНСИ

Стаття 104 а

- (1) Федерація і землі нарізно несуть витрати, пов'язані із здійсненням їхніх завдань, якщо цей Основний закон не передбачає іншого.
- (2) Якщо землі діють за дорученням Федерації, то Федерація несе пов'язані з цим витрати.
- (3) Федеральні закони, які підлягають виконанню землями та забезпечують виділення грошових коштів, можуть установлювати, що грошові кошти повністю чи частково поступають від Федерації. Якщо закон визначає, що Федерація несе половину чи більше витрат, то він виконується землями за дорученням Федерації.
- (4) Федеральні закони, які обґрунтовують обов'язки земель по грошовим чи майновим видаткам або по подібним послугам по відношенню до третіх осіб і які виконуються землями як власні повноваження або згідно з абзацом 3 реченням 2 за дорученням Федерації, потребують схвалення Бундесратом, якщо пов'язані з ними витрати несуть землі.
- (5) Федерація і землі несуть адміністративні витрати своїх органів державної влади і відповідають один перед одним за здійснення належного управління. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.
- (6) Федерація і землі згідно з внутрідержавним розподілом повноважень та завдань несуть витрати, пов'язані з порушенням наднаціональних чи міждержавних зобов'язань Німеччини. У випадках фінансових правок Європейського Союзу, що мають понадземельний характер, Федерація і землі несуть ці витрати у відношенні 15 до 85. Спільнота земель несе у цих випадках солідарно витрати в розмірі 35% від загальних витрат відповідно до загальної формули. 50% загальних витрат несуть землі, які спричинилися до виникнення фінансового навантаження, в дольовій участі відповідно до розміру отриманих коштів. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.

Стаття 104b

- (1) Федерація може, в рамках законодавчих повноважень, що надаються їй цим Основним Законом, надавати землям фінансову допомогу для особливо важливих інвестицій земель та громад (об'єднань громад), які необхідні для:
 1. запобігання порушення загальноекономічного балансу, або
 2. вирівнювання економічних відмінностей на території Федерації, або
 3. сприяння економічному розвитку.

Відхиляючись від речення 1, у випадку природних катастроф або надзвичайних ситуацій, які виходять з під контролю держави і суттєво погіршують державне фінансове становище, Федерація може надавати фінансову допомогу також і без законодавчих повноважень.

- (2) Деталі, зокрема види інвестицій, яким надається сприяння Федерацією, регулюється федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом, або адміністративною угодою, що ґрунтується на основі Закону про федеральний бюджет. Кошти надаються на певний термін, їхнє використання контролюється через регулярні проміжки часу. Фінансова допомога пов'язується у часі річними внесками, що знижуються.
- (3) Бундестагу, федеральному Уряду і Бундесрату на вимогу надається інформація щодо проведених заходів та досягнутих покращень.

Стаття 105

- (1) Федерація володіє виключною законодавчою компетенцією з питань митних зборів і фінансових монополій.
- (2) Федерація володіє конкуруючою законодавчою компетенцією з питань про інші податки, якщо надходження від цих податків належать їй повністю або частково, або діють умови абзацу 2 статті 72.
- (2a) Землі наділені законодавчими повноваженнями в сфері місцевих акцизів та податків на специфічні форми використання доходів, доки вони не аналогічні податкам, які регулюються федеральним законом. Вони наділені повноваженнями щодо визначення ставки податку на придбання земельної ділянки.
- (3) Федеральні закони про податки, надходження від яких повністю або частково йдуть землям або громадам (об'єднанням громад), потребують схвалення Бундесратом.

Стаття 106

- (1) Федерації належать доходи від фінансових монополій і наступні податкові надходження:
 1. митні збори
 2. акцизи, якщо вони не надходять землям згідно абзацу 2, Федерації і землям разом - згідно з абзацом 3, або громадам – згідно з абзацом 6;
 3. податок на вантажний автотранспорт, автомобільний податок та інші транспортні податки, що нараховуються на моторизовані транспортні засоби;
 4. податки з обороту капіталу, страховий податок та вексельний податок;
 5. одноразові майнові збори і компенсаційні збори, що стягуються для вирівнювання фінансового навантаження;

6. додаткові збори до податку на доходи фізичних осіб і до податку з корпорацій;
 7. збори в рамках Європейських Співтовариств.
- (2) Землям належить надходження від наступних податків:
1. податок на майно;
 2. податок на спадок;
 3. транспортні податки, якщо вони згідно з абзацом 1 не належать Федерації, або згідно з абзацом 3 – спільно Федерації та землям;
 4. податок на пиво;
 5. збори з доходів гральних закладів.
- (3) Надходження від податку на доходи фізичних осіб, податку з корпорацій і податку з обороту належать Федерації і землям разом (загальні податки), якщо надходження від податку на доходи фізичних осіб згідно з абз. 5, і надходження від податку з обороту згідно з абз. 5а не спрямовуються громадам. Надходження від податку на доходи фізичних осіб і податку з корпорацій розділяються порівну між Федерацією і землями. Розмір частки надходжень від податку з обороту на користь Федерації і земель встановлюється федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом. При визначенні розміру цих часток слід виходити з наступних принципів:
1. У межах поточних доходів Федерація і землі мають рівне право на покриття необхідних витрат. При цьому розміри витрат визначаються з урахуванням багаторічного фінансового планування.
 2. Потреби Федерації і земель у покритті витрат повинні бути узгоджені таким чином, щоб досягти їхнього справедливого вирівнювання, уникнути переважання платників податків і забезпечити єдиний рівень життя на території Федерації.
- При визначенні розміру часток Федерації і земель у податку з обороту враховується додатково недобір податків, який виникає для земель після 1 січня 1996 р. через те, що в нормах податку на доходи фізичних осіб враховуються діти. Деталі регулюються федеральним законом згідно з реченням 3.
- (4) Частки Федерації і земель у податку з обороту повинні бути переглянуті, якщо співвідношення між доходами та витратами Федерації і земель буде суттєво змінюватися. Частки недобору податків, який враховується додатково при визначенні часток податку з обороту згідно з реченням 5 абзацу 3, при цьому не беруться до уваги. Якщо федеральний закон накладає на землі додаткові витрати або вилучає доходи, то додаткові видатки також можуть бути компенсовані у відповідності з федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом, шляхом надання Федерацією субсидій за умови, що вони обмежуються коротким терміном. У законі повинні бути встановлені принципи нарахування таких субсидій та їхнього розподілу між землями.

- (5) Громади отримують частину надходжень від податку на доходи фізичних осіб, яка передається землями своїм громадам у відповідності з платежами, які вносяться їхніми мешканцями у вигляді податку на доходи фізичних осіб. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом. Він може встановлювати, що громади визначають коефіцієнти до ставок належних їм платежів.
- (5a) З січня 1998 року громади отримують частку в надходженнях від податку з обороту. Ця частка передається землями своїм громадам у відповідності з місцевою, економічно обґрунтованою шкалою розподілу. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.
- (6) Надходження від поземельного і промислового податків належать громадам, надходження від місцевих акцизів і податків на особливі види витрат – громадам або, у відповідності до законодавства земель, об'єднанням громад. Громадам має бути надане право визначати ставки поземельного і промислового податків в межах законів. Якщо земля не має у своєму складі громад, то надходження від поземельного і промислового податків, а також місцевих акцизів і податків на особливі види витрат належать землі. Федерація і землі можуть отримувати надходження від промислового податку через розподіл. Деталі розподілу регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом. У відповідності до законодавства земель, поземельний та промисловий податки, а також частка громади у надходженнях від податку на доходи фізичних осіб і від податку з обороту можуть служити в якості основи для визначення відрахувань.
- (7) Громади і об'єднання громад разом отримують визначений законодавством землі процент належної їй частки сукупного доходу від спільних податків. У решті випадків законодавство землі визначає, чи передаються громадам (об'єднанням громад) доходи від податків земель і в яких розмірах.
- (8) Якщо Федерація вимагає створення в окремих землях або громадах (об'єднаннях громад) особливих установ, існування яких має наслідком безпосереднє збільшення витрат або скорочення доходів (особливий фінансовий тягар) для цих земель чи громад (об'єднань громад), то Федерація забезпечує необхідну компенсацію, якщо не можна розраховувати на те, що землі або громади (об'єднання громад) здатні нести цей особливий фінансовий тягар. Компенсаційні виплати третім особам і фінансові переваги, які виникають для цих земель чи громад (об'єднань громад) у результаті діяльності вище згаданих установ, враховуються при здійсненні фінансового вирівнювання.
- (9) Доходами та витратами земель у сенсі цієї статті є також доходи і витрати громад (об'єднань громад).

Стаття 106a

Землям з 1 січня 1996 року нараховується частка від податкових надходжень Федерації для фінансування громадського приміського транспорту. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом. Передбачена в реченні 1 частка не враховується при визначенні фінансових можливостей згідно з абзацом 2 статті 107.

Стаття 106b

Землям з 1 липня 2009 року внаслідок перенесення автомобільного податку на федеральний рівень нараховується певна сума з податкових надходжень Федерації. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.

Стаття 107

- (1) Доходи від податків земель, а також належна землям частка від податку на доходи фізичних осіб і від податку з корпорацій надходять у розпорядження окремих земель в тій мірі, в якій ці податки збираються фінансовими органами на їхній території (місцеві надходження). Деталі розмежування, а також способів та обсягів розподілу місцевих доходів від податку з корпорацій та податку на заробітну плату визначаються федеральним законом, який потребує ухвалення Бундесратом. Закон може також містити положення про розмежування та розподіл місцевих доходів, що надходять від інших податків. Частка доходів земель від податку з обороту визначається пропорційно чисельності їхнього населення; для частини доходів земель, але не більше, ніж для чверті таких надходжень, федеральний закон, який потребує схвалення Бундесратом, може передбачати додаткові частки для земель, у яких надходження від податків землі, а також від податку на доходи фізичних осіб і від податку з корпорацій з розрахунку на кожного мешканця є меншими за середні показники по всіх землях.
- (2) Законом має бути гарантовано, що різна фінансова спроможність земель має належним чином вирівнюватися, при цьому повинні враховуватися фінансові можливості та потреби громад (об'єднань громад). Передумови, за яких землі, що мають право на компенсацію у відповідності до принципів вирівнювання фінансових можливостей, можуть претендувати на такі виплати, а також умови, які визначають обов'язки інших земель по таким виплатам, так само як і критерії розміру виплат, визначаються законом. Закон може також визначати, що Федерація зі своїх коштів надасть субсидії економічно слабким землям для додаткового покриття їхніх спільних фінансових потреб (додаткові субсидії).

Стаття 108

- (1) Управління в сфері митних зборів, фінансових монополій, акцизів, що регулюються федеральним законодавством, включно з податками з обороту товарів, що ввозяться, автомобільним податком та іншими податками, що з 1 липня 2009 року нараховуються на моторизовані транспортні засоби, а також у сфері зборів у рамках Європейських Співтовариств здійснюється федеральними фінансовими органами. Структура цих органів регулюється федеральним законом. Якщо створюються фінансові органи середньої ланки, їхні керівники призначаються за погодженням із земельними урядами.
- (2) Управління в сфері інших податків здійснюється фінансовими органами земель. Структура цих органів та єдина система підготовки їхніх чиновників можуть регулюватися федеральним законом за умови схвалення його Бундесратом. Якщо створюються фінансові органи середньої ланки, їхні керівники призначаються за погодженням з федеральним Урядом.

- (3) У випадках, коли фінансові органи земель здійснюють управління в сфері податків, які повністю чи частково йдуть у доход Федерації, вони діють за дорученням Федерації. Абзаци 3 та 4 ст. 85 застосовуються із врахуванням того, що замість федерального Уряду діє федеральний міністр фінансів.
- (4) Федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом, у тій мірі, в який це служить суттєвому покращенню або полегшенню виконання податкового законодавства, може бути передбачено: співробітництво федеральних і земельних фінансових органів у сфері управління податками; в відношенні до податків, що підпадають під дію абзацу 1, - управління з боку фінансових органів земель, та у відношенні до інших податків – управління з боку федеральних фінансових органів. Право фінансових органів земель розпоряджатися податками, які надходять тільки громадам (об'єднанням громад), землі можуть повністю або частково делегувати громадам (об'єднанням громад).
- (5) Порядок, що застосовується федеральними фінансовими органами, регулюється федеральним законом. Порядок, що застосовується фінансовими органами земель, а у випадках, передбачених у реченні 2 абзацу 4, - громадами (об'єднаннями громад), може регулюватися федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.
- (6) Фінансова юрисдикція регулюється на єдиних засадах федеральним законом.
- (7) Федеральний Уряд може видавати загальні приписи, а саме за умови схвалення Бундесратом у випадках, коли управління податками покладається на фінансові органи земель або громад (об'єднань громад).

Стаття 109

- (1) Федерації та землі - самостійні та незалежні один від одного в управлінні своїм бюджетним господарством.
- (2) Федерація і землі спільно виконують зобов'язання Федеративної Республіки Німеччина, що впливають з правових актів Європейського Співтовариства, на основі статті 104 Договору про створення Європейського Співтовариства щодо дотримання бюджетної дисципліни і враховують у цих рамках вимоги загальноекономічного балансу.
- (3) Бюджети Федерації та земель вирівнюються принципово без надходжень з кредитів. Федерація і землі можуть передбачити положення щодо симетричного урахування впливів на бюджет кон'юнктурного розвитку, який відхиляється від нормального становища, а також положення-виняток щодо природних катастроф або надзвичайних ситуацій, які виходять з під контроль держави і суттєво погіршують її фінансове становище. По відношенню до положення-винятку необхідно передбачити відповідне положення з графіком погашення. Деталі щодо бюджету Федерації регулюються статтею 115 за умови, що речення 1 виконується, якщо надходження з кредитів не перебільшують 0,35% від номінального розміру валового внутрішнього продукту. Деталі щодо бюджетів земель регулюються самими землями в рамках їхніх конституційних повноважень за умови, що речення 1 виконується лише тоді, коли не допускаються надходження з кредитів.

- (4) Федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом, можуть визначитися спільні для Федерації та земель принципи бюджетного права, що відповідають економічній кон'юктурі бюджетної політики та багаторічному фінансовому плануванню.
- (5) Санкції Європейського Співтовариства у зв'язку з положеннями статті 104 Договору про створення Європейського Співтовариства щодо дотримання бюджетної дисципліни Федерація і землі несуть у відношенні 65 на 35. Спільнота земель несе солідарно 35% витрат, що припадають на землі, відповідно до кількості їхнього населення; 65% від витрат, що припадають на землі, несуть землі у відповідності до їхнього внеску, що став причиною таких санкцій. Деталі регулюються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.

Стаття 109a

Для запобігання складного бюджетного становища, федеральним законом, що потребує схвалення Бундесратом врегульовуються:

1. постійний контроль бюджетного господарства Федерації і земель з боку спільного органу (Рада стабільності);
2. передумови та порядок визначення загрозливого бюджетного становища;
3. принципи розробки та реалізації програм санації задля недопущення складного бюджетного становища.

Рішення Ради стабільності та матеріали консультацій, які лежать в основі цих рішень, оприлюднюються.

Стаття 110

- (1) Усі доходи та витрати Федерації вносяться до бюджету; у відношенні до федеральних підприємств і відокремленого майна мають зазначатися лише асигнування та відрахування. Бюджет повинен бути збалансований по доходах та видатках.
- (2) Бюджет затверджується законом про бюджет на один фінансовий рік або на декілька років, окремо на кожний рік до початку першого фінансового року. Для деяких частин бюджету може бути передбачена їхня дія в різні часові проміжки, рознесені по фінансових роках.
- (3) Законопроект, зазначений у реченні 1 абз. 2, а також проекти законів про зміни до закону про бюджет вносяться до Бундестагу з одночасним спрямуванням до Бундесрату. Бундесрат уповноважений у шеститижневий термін, а у відношенні до запланованих змін – у тритижневий термін, надати висновки по цим проектам.
- (4) Закон про бюджет повинен містити лише норми, які відносяться до доходів та видатків Федерації і терміну, на який ухвалюється бюджет. Закон про бюджет може встановлювати, що ці норми втрачають чинність тільки після оприлюднення наступного закону про бюджет або, у випадку повноважень, передбачених статтею 115, пізніше.

Стаття 111

- (1) Якщо до закінчення фінансового року бюджет на наступний рік не затверджений законом, то Федеральний уряд має право до набуття його чинності здійснювати всі витрати, які необхідні:
 - а) для утримання встановлених законом установ і реалізації передбачених законом заходів;
 - б) для виконання юридично обґрунтованих обов'язків Федерації;
 - в) для продовження будівництва, закупівель та інших дій або подальшого надання коштів на ці цілі, якщо в бюджеті попереднього року були передбачені відповідні суми.
- (2) Якщо витрати, зазначені в абзаці 1, не покриваються передбаченими особливим законом надходженнями від податків, зборів та інших джерел або резервних оборотних коштів, то федеральний Уряд може за допомогою кредиту мобілізувати необхідні для підтримки господарства кошти в розмірі не більше четвертої частини від підсумкової суми бюджету року, що минув.

Стаття 112

Понадпланові та позапланові витрати потребують схвалення федеральним міністром фінансів. Схвалення висловлюється лише у випадку непередбаченої та невідвортної необхідності. Деталі регулюються федеральним законом.

Стаття 113

- (1) Закони, що збільшують запропоновані федеральним Урядом бюджетні видатки, або включають в себе нові витрати чи спричиняють їх у майбутньому, потребують схвалення федеральним Урядом. Це відноситься також до законів, які передбачають зменшення доходів або спричиняють їхнє зменшення в майбутньому. Федеральний Уряд може вимагати, щоб Бундестаг відстрочив ухвалення рішення по таким законам. У цьому випадку федеральний Уряд зобов'язаний у шеститижневий термін направити до Бундестагу свій висновок.
- (2) Федеральний Уряд може в чотиритижневий термін після ухвалення закону Бундестагом вимагати повторного ухвалення рішення.
- (3) Якщо закон ухвалений у відповідності до статті 78, федеральний Уряд може відмовити у згоді на ухвалення закону тільки протягом шести тижнів і лише в тому випадку, якщо він попередньо розпочав процедуру, що передбачена реченнями 3 та 4 абзацу1 або абзацом 2. По завершенні цього терміну вважається, що згоду надано.

Стаття 114

- (1) Протягом наступного звітного року Федеральний міністр фінансів повинен надати Бундестагу і Бундесрату Звіт про всі надходження та видатки, а також про майно та борги для затвердження звіту Федерального Уряду.
- (2) Федеральна рахункова палата, члени якої мають суддівську незалежність, перевіряє Звіт, а також економічну ефективність і правову відповідність ведення бюджету та господарської діяльності. Палата щорічно надає звіт не тільки

федеральному Уряду, але й безпосередньо Бундестагу і Бундесрату. Інші повноваження Федеральної рахункової палати регулюються федеральним законом.

Стаття 115

- (1) Відкриття кредитів, а також перебирання порук, гарантій та інших видів забезпечення по зобов'язанням, які можуть призвести до витрат у майбутніх фінансових роках, потребують дозволу на основі федерального закону із зазначенням відповідного розміру витрат або параметрів, що дозволяють визначення цього розміру.
- (2) Надходження та видатки вирівнюються принципово без надходжень з кредитів. Цей принцип вважається дотриманим, якщо надходження з кредитів не перебільшують 0,35% від номінального розміру валового внутрішнього продукту. За умов кон'юнктурного розвитку, який відхиляється від нормального становища, додатково відбувається симетричне врахування впливів на бюджет на підйомі та спаді. Відхилення фактично відкритих кредитів від верхньої кредитної межі, передбаченої реченнями 1-3, обліковуються на контрольному рахунку. Фінансові навантаження, які перебільшують пороговий показник у 1,5% по відношенню до номінального валового внутрішнього продукту, з урахуванням кон'юнктури повертаються в первинний стан. Деталі, зокрема, очищення надходжень та видатків від фінансових трансакцій, порядок калькуляції верхньої межі річного розміру кредитів нетто з урахуванням кон'юнктурного розвитку на основі процедури кон'юнктурного очищення, а також контроль та вирівнювання відхилень фактично відкритих кредитів від встановленої межі регулюються федеральним законом. У випадку природних катастроф або надзвичайних ситуацій, які виходять з під контроль держави і суттєво погіршують її фінансове становище, верхня кредитна межа може бути перевищена на основі рішення більшості членів Бундестагу. Це рішення має бути пов'язане з планом погашення кредитів. Повернення кредитів, відкритих згідно з реченням 6, має відбуватися у рамках належного проміжку часу.

Стаття 91a

- (1) Федерація бере участь у виконанні землями їхніх завдань, якщо ці завдання мають значення для всього суспільства і участь Федерації необхідна для покращення життєвих умов у наступних галузях (спільні завдання):
 1. покращення регіональної економічної структури;
 2. покращення аграрної структури та охорони узбережжя.
- (2) Спільні завдання та деталі координації визначаються федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом.
- (3) У випадках, зазначених у абзаці 1, Федерація несе половину витрат у кожній із земель. У випадках, зазначених у абзаці 1 п. 2, Федерація несе не менше половини витрат; участь має бути єдиною для всіх земель. Деталі регулюються законом. Надання коштів визначається бюджетними планами Федерації та земель.

Стаття 143d

- (1) Статті 109 та 115 у діючій до 31 липня 2009 року редакції в останній раз застосовуються по відношенню до бюджетного року 2010. Статті 109 та 115 у діючій з 1 серпня 2009 року редакції вперше застосовуються по відношенню до бюджетного року 2011; існуючі станом на 31 грудня 2010 року кредитні повноваження стосовно вже створеного відокремленого майна не зачіпаються. У період з 1 січня 2011 року до 31 грудня 2019 року землі можуть припускати відхилення від вимог статті 109 абзац 3 згідно з діючими земельно-правовими положеннями. Бюджети земель складаються таким чином, щоб у бюджетному році 2020 була виконана вимога статті 109 абзацу 3 речення 5. У період з 1 січня 2011 року до 31 грудня 2015 року Федерація може допускати відхилення від вимоги статті 115 абзацу 2 речення 2. Скорочення існуючого дефіциту має розпочатися в бюджетному році 2011. Річні бюджети складаються таким чином, щоб у бюджетному році 2016 була виконана вимога статті 115 абзацу 2 речення 2; деталі регулюються федеральним законом.
- (2) У якості допомоги в дотриманні вимог статті 109 абзацу 3 з 1 січня 2020 року федеральним землям Берлін, Бремен, Заарланд, Саксонія-Ангальт та Шлезвіг-Гольштейн з 2011 року по 2019 рік може надаватися допомога на консолідацію з бюджету федерації на загальну суму 800 мільйонів євро щорічно. З них на Бремен припадають 300 мільйонів євро, на Заарланд – 260 мільйонів євро і на Берлін, Саксонію-Ангальт та Шлезвіг-Гольштейн – по 80 мільйонів євро. Допомога надається на основі адміністративної угоди згідно з федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом. Надання допомоги передбачає повне усунення дефіциту фінансування до кінця 2020 року. Деталі, зокрема, щорічні кроки по скороченню дефіциту фінансування, контроль за скороченням дефіциту фінансування з боку Стабілізаційної ради, а також наслідки у випадку невиконання кроків по скороченню, регулюється федеральним законом, який потребує схвалення Бундесратом, і адміністративною угодою. Одночасне надання допомоги на консолідацію та допомоги на санацію через надзвичайно складну бюджетну ситуацію не допускається.
- (3) Фінансове навантаження, що виникає внаслідок надання допомоги на консолідацію, несуть навпіл Федерація та землі, при чому землі покривають ці витрати з їхньої частки податку на оборот. Деталі регулює федеральний закон, який потребує схвалення Бундесратом.